

# מקדשי תיראו

פרשיות קרח - חקת • תשפ"ב | עלון מס' 33

## שויתי ה' לנגדי.... הלכות והנהגות בהכ"נ

### הרמת קול

כתב בראשית חכמה (שער היראה פט"ו) ח"ל, עוד מענין כבוד בהכ"נ שלא ירים קולו בתוכו לקרוא לשום אדם וכיוצא, שמדרך היושבים בבית המלך שאין מגביהים קולם לפניו אלא קול בחשאי. והנה צוואת הרמב"ן ע"ה לבנו שיתנהג בדרך הענוה ושלא יגביה לעולם קולו כי אם בתורה ותפלה מפני כי מלא כל הארץ כבודו, וזה ממנהג הענוה וראוי לקיימו לעולם, כל שכן בהיותו עומד בבית המלך מלכו של עולם ששם שכינתו שראוי להתנהג בענוה זו, ובה מורה שיש לו מורא מהשכינה ומקיים מצות 'מקדשי תיראו'.

ובכד הקמה (לרבו בחיי, ערך בהכ"נ) כתב ח"ל, אסור לנהוג קלות ראש בבית הכנסת כגון אלו שנכנסים שם בקלות הראש בשעת תפלה ומגביהין את קולם לדבר כאילו היו ברחובות קריה והם הולכים בשרירות לבם הרע ולא ישיתו אל לבם קדושת המקום.

### אופן הישיבה

לא יהיה יושב ופושט את רגלו, וזה יושב ונשען על ידו, וזה עומד והולך ובא לו, וזה סח ומדבר עם חבריו דברים בטלים, וזה מסיר דעתו ופונה אנה ואנה, ודברים אחרים לא הגונים ולא נכונים בבית אלהים (כף החיים אות ד' בשם ספר הזכרונות).

וז"ל המאירי (מגילה דף כ"ח ע"ב), ואין נאותין בהם, כלומר כאדם המתיישב בה כעומד בביתו, אלא שעומד בה באימה, וכמי שבא להתפלל. ואין מטיילין בה, רוצה לומר לילך בה מפינה לפינה דרך טיול.

ועיין בפירוש רש"י על אבות (פרק קנין תורה ברייתא ג') אהא דקתני התם שלמד דוד מאחיתופל שני דברים, וז"ל שם: שוב פעם אחרת מצאו שהיה נכנס לבית מדרשו בקומה זקופה, אמר לו והלא כבר נאמר 'מקדשי תיראו' שצריך לו לאדם ליכנס שם במורא כדי שתהא אימת שמים עליו, וכן הוא אומר 'בבית אלהים נהלך ברגש', לשון אימה ופחד.

### חליצת תפילין

בסידור הגר"א כתב ח"ל: אחר שמיעת ארבע קדישים מותר להסיר התפילין, ואינו נכון לחלצם בבית הכנסת, משום דאמרין (סנהדרין ק"א ע"ב) על הפסוק (מלכים א, יא, כו) 'וירם יד במלך' שחלץ תפילין בפניו, שמסיר המורא מפניו, על אחת כמה וכמה כשמסלק מורא מלכות שמים מעליו בבית המלך. לכן אם אפשר טוב להמתין עד שיבא בהם לביתו, ולפחות יזהר שלא לחלוץ אותן בפני ארון הקודש<sup>1</sup>.

אולם עיין במשנ"ב (סי' כ"ה ס"ק נ"ח) שהזהיר רק שלא יחלוץ התפילין של ראש בפני הס"ת כדי שלא יגלה ראשו בפניה אלא יסתלק לצדדין, ובשל יד דליכא גילוי או בתפילין של ראש תחת הטלית שרי.

(משכנותיך ישראל)

## יראת הרוממות

פנינים נפלאים בחומרת קדושת בהכ"נ

### אחריות ציבורית

**משל**, בהלם ובתדהמה התקבלה הידיעה המרעישה אודות הודעות הפיטורין לעשרות עובדי המפעל הגדול - בית החרושת 'מלאכת מחשבת', על אף ששינויי הסדרי עבודה במפעל היו צפויים מראש, אך לכמות גדולה כזאת של פיטורים לא היה אחד שהעלה על דעתו. במקרים דומים בעבר כאשר פוטרו עובדים מהמפעל, השתדלו להגיע להסכמים שונים ובכך שבו לעבודתם, הפעם לא היה מקום כלל לשנות עמדה - בעל המפעל היה נחרץ.

בית היוצר 'מלאכת מחשבת' המייצר מוצרי חשמל תעשייתיים וביתיים כאחד הוקם לפני עשרות שנים, משנה לשנה התקדם ונסק עד שהפך למותג, אמרת 'מלאכת מחשבת' אמרת הכל! כל בעל מלאכה וכל עקרת בית ידעו שאין תחליף למוצרים אלה הן ברמת האיכות והמשובחת, הן באורך זמן עמידתם, במשך שנים עמד המפעל כמעט ללא מתחרים. כמו בכל דבר בעולם ישנם עליות ומורדות, גם המפעל המהולל החל בשנים האחרונות להראות סימני שפל וירידה. לאחר עבודת מחקר מצד בעלי המפעל, גילו כמה סיבות נעוצות בתהליך שהביא את המפעל הגדול למצב ירוד זה. אחת מהם, מתחרים נחושים שראו בהצלחתו של המפעל ניסו להתחקות אחר טיב הסחורה היוצאת ויצרו גם הם מוצרים דומים באיכות גבוהה, אנשי שיווק מקצועיים ופרסומות עשו את המלאכה והביאו את מוצרי המתחרים אל קדמת שוק הסחר העולמי, כך שלאחר תקופה ממושכת הצליחו המתחרים להעמיד בצל את הסחורה הוותיקה מבית היוצר המפורסם 'מלאכת מחשבת'.

בנוסף לכך, חלק מעובדי המפעל החלו לזלזל במפעל ולא עשו את מלאכתם נאמנה, פעולתם הקלוקלת הביאו את התוצאה - הטיב והאיכות ירדו, מוצרים רבים התגלו פגומים, כל אלו ועוד הביאו את הירידה והשפל הגדול בבית החרושת שעד לפני כמה שנים עמד בראש הסולם לייצור כלים איכותיים ברמה הגבוהה ביותר. המצב החמיר עד שהגיע על סף פשיטת רגל, ברגע זה הבינו כולם שיש צורך בשינוי דרסטי, או שבעל המפעל יכריז על סגירתו, או לחילופין - שינויים בעובדים והסדרי עבודה חדשים, היה ברור לכולם - מצב זה אי אפשר ולא יתכן להמשך. עד שבאותו יום קבלו עשרות עובדי המפעל מכתבי פיטורין המבשר להם שבסוף השנה עליהם לעזוב את המקום, בברכת הצלחה להמשך דרכם. ההלם והתדהמה אחזו לא רק את העובדים המפוטרים בעצמם, גם עובדי המפעל שנשארו על משמרתם הביעו את פליאתם, על אף שהבינו שיש לערוך שינוי, הבינו שהעובדים המתרשלים ייקראו לשימוע ואזהרה תוך הבטחה ברורה לשיפור, כפי שנעשה בעבר, אולם להחלטה נחרצת זו לא ציפו ולא שיערו. במיוחד גבר זעמם גם של העובדים הנשארים, בטענתם כי אמנם ישנם מפוטרים שקלקלו מוצרים ובכך שיווקו סחורה פגומה וגרמו נזק ושם רע למפעל הגדול, אך מאידך, ישנם חלק גדול מאלה שקבלו את מכתב הפיטורין שאין חטאם גדול כ"כ, אמנם לא הקפידו על שעות העבודה, פה ושם הראו סימני עצלות, אבל ע"ז להשליכם לגמרי אל הרחוב ולנשל מהם את פרנסתם, להכביד עוד יותר את העול הרובץ עליהם להביא מחיה לבני ביתם, הלא בס"ה לא עשו שום נזק, וכי אין לבעלי המפעל לב יהודי לרדם על נפשות אלו.

בעל המפעל חיכה בסבלנות והמתין שיירגעו הרוחות, אולם לאחר תקופה כשעדיין הבחין בתסכול האופף את עובדי המפעל שנאלצו להיפרד מחבריהם

<<<<<<<<

"העלון נועד לחזק את ענין קדושת בהכ"נ אנא אל תקרא אותו בשעת התפילה וקריאת התורה"

ובראשונה פוגע הנך בעצמך וגם בזולתך ומנין לך הזכות לעשות זאת? הנוכחים התפזרו בשתיקה, לא היה אחד שהיה יכול להפריך טיעונים חזקים כאלה, בעל המפעל קיווה שהדברים יעשו את שלהם ומענתה תנשב רוח חדשה לשקם ולהרים את בית החרושת ולהשיבה אל הפסגה.

משה בנימין והערש לייב שני ידידים מעובדי המפעל עובדים זה לצד זה עשרות שנים, בכל בוקר היה משה בנימין אוסף ברכבו את הערש לייב מביתו, משם נסעו יחד אל בית החרושת, בסיום עבודת היום חזרו יחד אל ביתם. באותו ערב הבחין משה בנימין כי ידידו מהורהר בשתיקה יתר על המידה, הדבר הפליא אותו מאוד, בדרך כלל הוא המתחיל בשיחה על דא ועל הא, היום מכונס הוא בעצמו! מה קרה הערש לייב, מדוע אתה שותק היום, מה דעתך על דברי הבוס, האם צודק הוא בדבריו - ניסה לפתח איתו שיחה. 'כן, לדעתי הוא צודק בכל מילה, האמת שהוא הוריד לי הרבה מהטינה שחשתי כלפיו בלבי, הוכיח היום ברורות את דברי חז"ל 'אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו' שמעתי פעם ע"ז ביאור יפה, 'עד שתגיע למקומו' הוא כמו ע"מ שתעלה לרקיע, דהיינו לעולם לא תוכל להגיע למקומו עם כל הפרטים ולכן לעולם לא לזון בן אדם, אך בעיקר מה שאני חושב זה לא קשור לעבודה אלא לעניין אישי, בעקבות דבריו קלטתי לראשונה דבר עצום - זה נשמע מרתק, במה מדובר - אני מתפלל כל יום בבית הכנסת 'תפילת יום טוב' מה אתה אומר? ב'תפילת יום טוב' בית הכנסת המפורסם שלא מדברים שם כלל בשעת התפילה מתחילתה ועד סופה, אני מקנא בזכות שיש לך שאתה מתפלל במקום חשוב כ"כ. זו בדיוק הנקודה, בית הכנסת נקרא ע"ש ה'תוספות יום טוב' ז"ע, מיסודו נקבע שם שלא לדבר בשעת התפילה, לכל מי שאני מספר לו שאני מתפלל שם, מסתכל כלפי בארשת חשיבות שזיכיתי להתפלל במקום קדוש זה 'אך דא עקא, הגם שאני מעריך מאוד את המקום ואת המעלה הגדולה של שמירת הדיבור בעת התפילה, קשה לי מאוד להתאפק והנני נכשל פעמים רבות, כמה שמסבירים ומשכנעים ואף גוערים בי, לצערי זה לא עוזר. הערב, בעל המפעל הסביר ברורות, לא יתכן שאהנה מהעבודה שאני מתפלל במקום חשוב ויקר זה ולא אתן את חלקי ובכך גם אגרום נזק לכל המקום שתקנה קדושה זו תיפרץ חלילה, אני מקווה מאוד שהיום הפנמתי את הדברים למעשה'. (גיליון שומרי משמרת הקודש)

לעבודה, החליט לכנס אותם ע"מ להסביר להם את עמדתו. כולם היו קשובים והמתינו למוצא פיו, לאחר כמה דברי פתיחה ניגש אל הנושא - 'שמעתי את כל הטענות במשך תקופה ארוכה, בתחילה לא היתה אפשרות כלל לדבר הלא חז"ל אמרו 'אין מרצין לאדם בשעת כעסו, 'קעת הוא הזמן לדבר אתכם'. שמעו היטב - כל עובד במפעל, מלבד ההכנסה החודשית והפרנסה, מועיל לעצמו גם בדברים נוספים, לדוגמא - שהותו יחד עם פועלים נוספים גורמים לכך שבמשך הזמן נוצרים קשרי ידידות ואף חיי חברה משותפים. בנוסף לכך, כל עובד בכל מקצוע שהוא, מרוצה מאוד שהוא מסודר במקום קבוע, איננו מובטל, יכול הוא לספר לכולם שעובד במקום פלוני, יש לו משענת, אינו כענף תלוש ועלה נידף המתעופף ופורח לכל עבר'.

'יתירה מזו, המפעל שלנו במשך שנים רבות יצא לו מוניטין גבוה, כל עובד שהיה נקלע למקום ומספר שעובד ב'מלאכת מחשבת' היה מוערך בעיני כולם'. 'לא אכנס לפרטים מדוע נוצר מצב כזה, אולם בשנים האחרונות היו עובדים שהגיעו למפעל במטרות שונות, נהנו להשתלב בחיי חברה תוססים, נהנו מהעבודה שעובדים במפעל יוקרתי בעל שם גבוה וכדומה, אך כשהתבקשו להביא את הנדרש מהם, כאן כבר חיפשו אמתלאות שונות ומשונות להתחמק מחובתם'. 'כולכם מבינים שלא יתכן שקבוצה תכין ארוחה משותפת ויהיו ביניהם אלה שרק יבואו ליהנות מהמוכן. אינך יכול להתפאר שאתה שוהה במקום נקי ומסודר, ואילו אתה אינך נוקף אצבע לשמירת הניקיון ואולי גם גורם לצד ההפוך' אביא דוגמא נוספת, כולכם תסכימו איתי שלא תיתכן מציאות שיבואו תלמידים לשיבה, וכל מטרותם - שיהיו מסודרים במקום טוב, לחיות חיי חברה משותפים, יהנו מאוד כשיופיעו בין בני משפחה וחברים ויוכלו להתפאר שלומדים בשיבה פלונית - ישיבה טובה, סדרי לימוד מלאים, תלמידים שקדנים מופלגים, טוב להם להיות במקום כזה, אולם כשנדרשים לקיים את המוטל עליהם, כאן אינם נושאים בנטל, טוב להם לחיות בתחושה נפלאה שהאחרים עושים עבורם את העבודה'.

ולכן הגענו להחלטה' סיים בעל המפעל את דבריו - 'המצב היה בלתי נסבל ולא היינו יכולים להמשיך במוסכמה המוטעית שהביאו אלו, הגיע הזמן שכולם יפנימו את המסר הברור, אינך יכול להתהדר במקום מושבך ולא תתן את חלקך, הבן! כי בראש

## ועל נבלאותיך

סיפורי ישועות בזכות שמירת קדושת בהכ"נ

### המדדים ירדו באופן פלא

דברת באמצע קריאת התורה, וכי עתה כש"יזכיר לו יום המיתה' נודעים לי 'סודות' שלא ידעתים עד היום... השיב לה, אכן מעולם לא דברתי בקריאת התורה, אלא שעד עתה לא קיבלתי זאת על עצמי ב'קבלה' רק הייתי נזהר בכך לחומר האיסור שבדבר, כידוע מפי ספרים וסופרים, ועתה לרגל המצב הריני מתחייב עצמי ב'קבלה' שלא לדבר מתחילת התפילה ועד סופה, וביותר בעת קריאת התורה.

תוך כדי דיבור ממש נכנס הרופא ב'נשימה אחת' שאל ותמה - מה היה כאן, ברגע זה נפל כל ה'מספרים' וירדו מטה מטה עד שה'לב' פועל כאחד האדם, רבי קאפיל שה'מצות מצוה' בערו בקרבו נענה מיד אל הרופא, אולי תשלחני לביתי מאחר שב"ה כבר התייצב הלב, החזיר לו הרופא, לא ולא, מאחר שעד לפני רגעים ממש היית בסכנת חיים, עלינו להשאיר אותך כאן תחת

השגחה ו'שמירה מעולה' לראות שהכל פועל כשורה, ואם תמשיך להרגיש טוב תוכל לחזור אל ביתך בחצות הלילה, אבל לא רגע אחד קודם לכן.

אך רבי קאפיל שעז היה רצונו להספיק לאפות מצות כדת היום נענה ואמר - הריני מקבל על עצמי לפרסם את הנס שהיה לי בזכות הקבלה שלא לדבר בקריאת התורה, כדי לעורר את הרבים ולהפרישם מאיסורא...

(באר הפרשה פר' שלח)

סיפר הרבני החסיד המפואר רבי קאפיל שענברוין שליט"א, מחשובי תושבי קרית יואל מאנארא יצ"ו, כי לפני כשנתיים ימים בערב פסח תשע"ט חש לפנות בוקר בכאבים עזים בליבו, מיד קרא לבנו ר' בעריש שליט"א המתנדב בארגון 'הצלה', רבי בעריש בדק את אביו ומצא שכל המדידות מראים שהמספרים גבוהים באופן נורא ואיום, במהירות עצומה החישו את רבי קאפיל לבית החולים, שם החלו לעשות לו סדרת בדיקות ולתת לו תרופות לסדר את מצבו החמור ל"ע.

והנה תיכף בבואו לבית החולים פנה אל הרופא ואמר לו, שמע נא, עלי להתייצב בשעה 1:00 בצהריים בקריית יואל לצורך אפיית מצת מצוה... שחק עליו הרופא, מה הינך סח, עדיין הנך שרוי בסכנת חיים כיצד תדבר על אפיית מצות אולם 'הוא באחד ומי ישיבנו' עד שאמר לו הרופא, דע לך, כי לפי הנראה כעת יש ספק גדול כמה שעות נשארו לך לחיות

ואתה 'חולם' להשתחרר בצהריים?? ואכן, רבי קאפיל ראה את ה'בהלה' הגדולה סביב מיטתו, כשעוד ועוד רופאים באים לנסות להציל אותו... ומטפלים בו בכל מיני טיפולים. בשעה 11 יצא בנו מהחדר לזמן מה להספיק להתפלל 'שחרית', ואמר ר' קאפיל לב"ב חוששני שהגיע הזמן לעשות 'תשובה' אני רואה שהמצב לא פשוט, ה'חברה' אינם מצליחים... והכריז בקול שהוא מקבל על עצמו מעתה שלא לדבר כלל בקריאת התורה מתחילה ועד סוף, אמרה לו אשתו, והרי בעצמך אמרת לי שמעודך ועד היום לא